

ДЖОН ГРИШАМ ДА ДОКАРАШ РЕЙМЪНД

Превод от английски: Любомир Николов, 2009

chitanka.info

Мистър Макбрайд имаше тапицерска работилница в стария склад за лед на Лий Стрийт, на няколко пресечки от централния площад в Клантън. За да разкарва насам-натам диваните и креслата, използваше бял товарен ван, марка „Форд“, на който с тлъсти черни букви беше изписано „Тапицери Макбрайд“, а по-долу следваха телефонен номер и адресът на Лий Стрийт. Ванът, винаги чист и никога забързан, бе обичайна гледка в Клантън, а мистър Макбрайд стана доста известен, защото в града нямаше друг тапицер. Той рядко даваше вана назаем, макар да го обсипваха с молби по-често, отколкото би желал. Обикновено отговаряше любезно: „Не, имам да правя доставки.“

Но на Лион Грейни не отказа по две причини. Първо, молбата дойде при твърде необичайни обстоятелства и, второ, шефът на Лион във фабриката за лампи се падаше трети братовчед на мистър Макбрайд. Знаем какви са роднинските отношения в малките градчета, затова няма нищо чудно, че в една гореща сряда в края на юли Лион Грейни пристигна пред работилницата точно в четири следобед, както се бяха уговорили.

Повечето жители на окръг Форд слушаха радио й бе широко известно, че положението на семейство Грейни не е розово.

Мистър Макбрайд придружи Лион до вана, подаде му ключа и каза:

— Сега ти имаш грижа за него.

Лион взе ключа и отвърна:

— Много съм ви задължен.

— Напълних резервоара. Би трябвало да е предостатъчно за пътуване до там и обратно.

— Колко ви дължа?

Мистър Макбрайд поклати глава и се изплю на чакъла до вана.

— Нищо. За моя сметка е. Само го докарай обратно с пълен резервоар.

— Бих се чувствал по-добре, ако можеше да платя нещо — възрази Лион.

— Не.

— Е, благодаря тогава.

— Искам да е тук утре по пладне.

— Ще бъде. — Лион кимна към един стар японски пикап, вмъкнат между две коли в другия край на паркинга. — Имате ли нещо против да оставя пикапа си?

— Не.

Лион отвори вратата и се качи във вана. Включи двигателя, нагласи седалката и огледалата. Мистър Макбрайд се приближи, запали цигара без филтър и погледна Лион.

— Нали знаеш, че на някои хора не им допада тая история — каза той.

— Благодаря, но повечето изобщо не ги интересува — отговори Лион. Беше угрижен и нямаше настроение за празни приказки.

— Аз мисля, че не е редно.

— Благодаря. Утре най-късно до обед съм тук — промълви Лион, после даде назад и изчезна по улицата.

Намести се по-удобно на седалката, провери спирачките и бавно форсира двигателя, за да изпробва мощността. Двайсет минути по-късно беше далеч от Клантън, дълбоко навътре сред хълмовете в северния край на окръг Форд. След селцето Плезънт Ридж пътят стана само чакъл, сградите по-малки и по-нарядко. Лион зави по една къса алея, водеща към къща, която изглеждаше като сандък. Покрай вратите бяха прераснали бурени, а керемиденият покрив отдавна се нуждаеше от ремонт. Това бе домът на семейство Грейни — мястото, където Лион беше израснал заедно с братята си, единственото стабилно нещо в техния печален и хаотичен живот. Примитивна шперлатова рампа водеше към страничната врата, за да може майка му, Инес Грейни, да влиза и излиза с инвалидната си количка.

Когато Лион изключи двигателя, страничната врата се отвори и Инес се спусна по рампата. Зад нея изникна грамадното туловище на средния ѝ син Бъч, който все още живееше с майка си, защото никога не бе живял другаде, поне не и на свобода. Шестнайсет от неговите четирийсет и шест години бяха минали зад решетките и дори на външен вид той си беше типичен професионален престъпник — имаше дълга коса, вързана на опашка, обици на ушите, разнообразна растителност по лицето, масивни бицепси и колекция от евтини татуировки, направени от един художник в затвора срещу заплащане с цигари. Бъч грижовно и нежно побутваше количката на майка си и тихичко ѝ говореше нещо, докато слизаха по рампата.

Лион гледаше и чакаше, после мина зад вана и отвори двойната врата. Дватама с Бъч внимателно повдигнаха майка си и я сложиха в каросерията. Бъч я избута напред до конзолата, която делеше двете седалки, закрепени за пода с винтове. Лион завърза здраво количката с канап, който някой от хората на Макбрайд бе забравил във вана, и когато Инес бе настанена, синовете ѝ минаха отпред. Пътешествието започна. След броени минути те отново излязоха на пътя. Чакаше ги дълга нощ.

Инес беше на седемдесет и две години, майка на три деца и баба поне на четири, самотна старица с крехко здраве, която вече не помнеше кога за последен път ѝ е провървяло. Макар почти от трийсет години да се смяташе за неомъжена, доколкото ѝ бе известно, нямаше официален развод с жалкото същество, което практически я изнасили, когато беше на седемнайсет, ожени се за нея, когато навърши осемнайсет, създаде три момчета и после за щастие изчезна от лицето на земята. Когато ѝ се случваше да се моли, тя не пропускаше да отправи гореща молба Ърни да не припарва до нея и да си стои там, където го бе запратил мизерният му живот, ако все още не беше умрял по най-ужасен начин — нещо, за което Инес тайничко си мечтаеше, но не смееше да го поиска от Бог. И до днес упрекуваше Ърни за всичко — за разклатеното си здраве и бедността, за проваления си живот, за липсата на приятели и дори за презрението на собствените си роднини. Но най-сурово го осъждаше за отвратителното отношение към собствените му синове. Изоставянето им бе далеч по-милостиво, отколкото непрестанните побоища.

Когато излязоха на магистралата, и тримата се нуждаеха от цигара.

— Дали Макбрайд ще има нещо против, ако запалим? — попита Бъч. Той пушеше по три пакета на ден и непрестанно посягаше за цигара.

— Някой е пушил тук — каза Инес. — Мирише на лисичарник. Включил ли си климатика, Лион?

— Да, но не се усеща, ако прозорците са отворени.

След малко тримата вече изпускаха облаци дим, без особено да се вълнуват от отношението на мистър Макбрайд към пушенето в неговия ван, а топлият вятър нахлуваше на вълни през отворените прозорци. Веднъж влязъл вътре, вятърът нямаше откъде да излезе —

липсваха други прозорци и отдушници, — затова се връщаше с рев напред и обгръщаше тримата Грейни, които сезираха в пътя, пушеха съсредоточено и сякаш бяха забравили всичко останало, докато ванът се носеше по шосето. Бъч и Лион небрежно тръскаха пепелта през прозорците. Деликатната Инес използваше лявата си шепя за пепелник.

— Колко ти взе Макбрайд? — попита Бъч.

Лион поклати глава.

— Нищо. Дори напълни резервоара. Каза, че не бил съгласен с това. Твърдеше, че и на много други не им се харесва.

— Не ми се вярва.

— И на мен.

Когато трите цигари бяха допушени, Лион и Бъч вдигнаха стъклата и почнаха да човъркат климатика и отдушниците. В купето нахлу горещ въздух и едва след няколко минути успяха да спрат отоплението. И тримата се обливаха в пот.

— Добре ли ти е отзад? — попита Лион, като хвърли поглед през рамо и се усмихна на майка си.

— Добре ми е. Благодаря. Работи ли климатикът?

— Да, вече става по-хладно.

— Не усещам.

— Искаш ли да спрем някъде за безалкохолно?

— Не. Да побързаме.

— Аз бих пил една бира — каза Бъч.

Тия думи сякаш бяха очаквани, защото Лион незабавно тръсна глава, а Инес отвърна с едно категорично „Не“.

— Никакво пиене — отсече тя и въпросът бе изчерпан.

Когато преди години напусна семейството, Ърни не взе нищо, освен ловната си пушка, малко дрехи и целия запас от алкохол. Той имаше лошо пиянство и синовете му още носеха емоционални и физически белези от това. Като най-голям Лион бе изпитвал неговата жестокост по-често от братята си и още от малък отъждествяваше пиенето с ужасното поведение на бруталния си баща. През целия си живот той не помириша алкохол, макар че с времето откри други пороци. Бъч обаче пиеше здравата още от юношески години, но никога не се изкуши тайно да вмъкне пиене в майчината си къща. Най-

малкият, Реймънд, бе предпочел да последва примера на Бъч, а не на Лион.

За да избяга от неприятната тема, Лион попита майка си какво става с една нейна приятелка и съседка — стара мома, която вече няколко години умираше от рак. Както винаги, Инес се оживи, щом ставаше дума за болезките и леченията на съседите или пък за нейните собствени. Климатикът най-сетне проработи и тежката влага в купето започна да намалява. Когато престана да се поти, Бъч посегна към джоба си, извади цигара, запали я и свали стъклото. Температурата веднага се вдигна. Скоро тримата пак пушеха, а стъклата слизаха все по-ниско и по-ниско, докато въздухът се сгъсти отново от жега и никотин.

Когато допушиха цигарите, Инес каза на Лион:

— Реймънд се обади преди два часа.

Това не го изненада. Вече от няколко дни Реймънд говореше с майка си за нейна сметка. И не само с нея. Телефонът на Лион звънеше толкова често, че съпругата му (третата поред) престана да вдига. Други хора в града просто отказваха да приемат обаждания за своя сметка.

— Какво каза? — попита Лион, но само защото трябваше да реагира. Знаеше какво е казал Реймънд, може би не дословно, но в най-общии линии.

— Каза, че нещата изглеждали много добре и вероятно ще се наложи да изгони сегашните си адвокати, за да наеме други. Нали го знаеш Реймънд. Щом каже на адвокатите какво да правят, те веднага се втурват да го изпълняват.

Без да помръдва глава, Бъч стрелна с очи Лион, а Лион отвърна на погледа. Не си казаха нищо — думите бяха излишни.

— Твърди, че новият му екип идвал от адвокатска фирма в Чикаго с хиляда служители. Представяш ли си? Хиляда адвокати работят за Реймънд. И той им нарежда какво да правят.

Шофьорът и пътникът до него отново си размениха погледи. Инес имаше перде на очите и не беше добре с периферното зрение. Ако бе видяла как се споглеждат двамата й синове, нямаше да бъде доволна.

— Казва, че току-що открили някакви нови доказателства, които трябвало да бъдат представени на процеса, но ченгетата и прокурорите

ги потулили. Реймънд твърдо вярва, че с тия доказателства ще може да заведе ново дело тук, в Клантън, макар че още не е сигурен дали да не го прехвърли някъде другаде. Мисли си за някое място в Делтата, защото там имало повече чернокожи съдебни заседатели, а той казва, че те съчувстват на обвиняемите в подобни дела. Ти какво мислиш, Лион?

— В Делтата определено има повече чернокожи — заяви Лион.

Бъч изсумтя нещо, но така и не се разбра какво.

— Вече не вярвал на никого в окръг Форд, особено на полицаите и съдиите. Бог ми е свидетел, така и не ни оставиха на мира.

Лион и Бъч мълчаливо кимнаха. И двамата си бяха патили от полицията в окръга — Бъч много повече от Лион. И макар да се бяха признали за виновни, за да сключат споразумение, те твърдо вярваха, че ги преследват просто защото са от семейство Грейни.

— Само не знам дали бих издържала още един процес — каза Инес с отмалял глас.

Лион искаше да обясни, че шансовете на Реймънд за нов процес са направо нищожни и че той вдига шум по въпроса повече от десет години. Бъч искаше да каже в общи линии същото, но би добавил, че му е писнало от безкрайните глупости на Реймънд за адвокати, процеси и нови доказателства и че е крайно време хлапето да спре да обвинява всичко живо и да започне да се държи като мъж.

Но и двамата си замълчаха.

— Спомена още, че никой от вас не му е пратил пари за последния месец — добави Инес. — Вярно ли е?

Изминаха осем километра, без някой да проговори.

— Чувате ли ме? — попита Инес. — Реймънд каза, че не сте му пратили стипендията за юни, а вече е почти юли. Да не сте забравили?

Лион пръв си изля душата.

— Да сме забравили ли? Че как да забравим? Само това му е в устата. Всеки ден получавам писмо, понякога и по две. Не че ги чета всичките, но винаги става дума за стипендията. „Благодаря за парите, братле.“ „Не забравяй парите, Лион, разчитам на теб, братко.“ „Трябват ми пари, за да платя на адвокатите, нали ги знаеш какви са кръвопийци.“ „Тоя месец стипендията нещо я няма.“

— Какво е това стипендия, по дяволите? — изтърси отдясно Бъч с неочаквано раздражение.

— Редовно или фиксирано плащане според тълковния речник — обясни Лион.

— Тоест просто пари, така ли?

— Да.

— Тогава защо просто не вземе да каже: „Пратете ми проклетите пари“? Или: „Къде са проклетите пари?“ Защо трябва да използва превзети думи?

— Вече хиляди пъти сме водили този разговор — каза Инес.

— Е, нали ти му прати речника — обърна се Лион към Бъч.

— Беше поне преди десет години. По негова молба.

— Е, той още си го има и рови из него за думи, които не сме чували.

— Често се чудя дали адвокатите му разбират какво говори — промърмори замислено Бъч.

— Мъчите се да отклоните темата — намеси се Инес. — Защо не му пратихте стипендията този месец?

— Мислех, че съм я пратил — каза неуверено Бъч.

— Не ти вярвам — отвърна тя.

— Чекът е в пощата — добави Лион.

— И на теб не вярвам. Бяхме се споразумели и тримата да му пращаме по сто долара месечно, дванайсет месеца в годината. Това е най-малкото, което можем да направим за него. Знам, че е тежко, особено за мен, защото живея на социални помощи. Но вие, момчета, си имате работа и е грехота да не отделите по сто долара за брат си, че да си купува прилична храна и да плаща на адвокатите.

— Трябва ли пак да го обсъждаме? — попита Лион.

— Чувам го всеки ден — каза Бъч. — Ако не от Реймънд по телефона или по пощата, тогава от мама.

— Оплакваш ли се? — попита тя. — Да не би да си останал на улицата? Живееш при мен безплатно и отгоре на всичко се оплакваш.

— Стига — каза Лион.

— Ако не съм аз, кой ще се грижи за теб? — оправда се Бъч.

— Млъквайте и двамата. Омръзна ми да ви слушам.

Тримата въздъхнаха и посегнаха за цигара. След дълго и мълчаливо пушене започнаха нов рунд. Инес даде старт с кратката забележка:

— Аз никога не пропускам месец. И ако си спомняте, никога не съм пропускала, докато двамата лежахте в „Парчман“.

Лион изръмжа, удари с длан по волана и гневно каза:

— Мамо, това беше преди двацет и пет години. Защо ми го припомняш сега? Откакто съм излязъл, нямам дори глоба за превишена скорост.

Бъч, който имаше далеч по-колоритно престъпно минало и все още бе на свобода под гаранция, не каза нищо.

— И месец не съм пропуснала — повтори Инес.

— Стига де.

— А доколкото си спомням, по едно време пращах по двеста долара месечно, защото и двамата бяхте там. Май съм извадила късмет, че не влязохте и тримата едновременно. Тогава и сметките за тока нямаше да мога да си плащам.

— Мислех, че адвокатите му го консултират безплатно — заяви Бъч с надеждата да отклони вниманието от себе си и евентуално да го насочи извън фамилията.

— Така е — потвърди Лион. — Този труд се нарича *pro bono* и всички адвокати са длъжни да изработват някакви безплатни часове. Доколкото знам, когато онези големи фирми се захващат с подобни дела, не търсят заплащане.

— Тогава какво прави Реймънд с триста долара месечно, щом не плаща на адвокати?

— Вече сме разговаряли на тази тема — каза Инес.

— Сигурен съм, че харчи цяло състояние за химикалки, хартия, пликосе и пощенски такси — отбеляза Лион. — Разправя, че пишел по десет писма на ден. Дявол да го вземе, само за тях сигурно отиват над сто долара месечно.

— Освен това е написал осем романа — бързо добави Бъч. — Или май бяха девет, мамо? Вече не помня.

— Девет.

— Девет романа, няколко стихосбирки, куп разкази, стотици песни. Представи си само колко хартия гълта това — каза Бъч.

— Майтап ли си правиш с Реймънд? — попита майка му.

— В никакъв случай.

— Той продаде един разказ — напомни им Инес.

— Естествено, че продаде. Как беше списанието? „Горещи колела“? Платиха му четирийсет долара за разказ, в който се разправя как някакъв тип задигнал хиляда тасове за джанти. Казват, че човек пише за нещата, които познава.

— Ти колко разказа си продал? — попита тя.

— Нито един, защото не пиша, а не пиша, защото знам, че нямам талант. Ако и братчето ми разбере, че не притежава грам творчески способности, тогава ще спести и пари, и мъките на хората да му четат глупостите.

— Много си жесток.

— Не, мамо, просто съм откровен. А ако ти беше откровена с него преди години, вероятно щеше да спре да пише. Но не. Ти му четеше книжките, поезията и разказите и разправяше, че са страхотни. Затова той пишеше пак, с все по-дълги фрази и изречения. Стигна дотам, че човек вече не може да разбере и дума, по дяволите.

— Значи аз съм виновна?

— Не, не за всичко.

— Реймънд пише, за да се излекува.

— Преживял съм същото. Не виждам с какво може да помогне писането.

— Той твърди, че му помага.

— А тия книги на ръка ли са писани или на машина? — намеси се Лион.

— На машина — каза Бъч.

— Кой ги печата?

— Трябвало да плаща на някакъв човек в юридическата библиотека — обясни Инес. — По долар на страница, а едната от книгите беше над осемстотин страници. Аз обаче ги изчетох всичките, до последната дума.

— А разбра ли ги до последната дума? — попита Бъч.

— Почти. С речника е по-лесно. Господи, чудя се откъде ги вади всичките тия изрази.

— И е пратил тези книги в Ню Йорк, за да бъдат издадени, нали? — притисна я Лион.

— Да, а от там му ги върнаха — заяви Инес. — Сигурно и те не са разбрали всичките думи.

— Чудно, че и хората в Ню Йорк не са схванали какво казва — подхвърли Лион.

— Никой не схваща какво казва — обади се Бъч. — Това му е проблемът на Реймънд като писател, поет, политически затворник, автор на песни и юрист. Никой нормален няма представа какво си е научил, когато почва да пише.

— Значи, ако правилно съм разбрал — каза Лион, — голяма част от разходите на Реймънд отива за финансиране на литературната му кариера. Хартия, машинопис, преписване, пликкове, пощенски разноски до Ню Йорк и обратно. Така ли е, мамо?

— Така излиза.

— И всъщност стипендията му едва ли отива за хонорари на адвокати — предположи Лион.

— Едва ли — потвърди Бъч. — А не забравяй и музикалната му кариера. Харчи за струни за китара и нотни листа. Освен това напоследък разрешават на затворниците да вземат под наем музикални записи. Така Реймънд пропя блус. Слушал Би Би Кинг и Мъди Уотърс, а сега разправя, че ободрявал останалите осъдени на смърт със среднощни концерти.

— О, знам. Прочетох го в писмата.

— Винаги е имал хубав глас — каза Инес.

— Никога не съм го чувал да пее — отвърна Лион.

— И аз — добави Бъч.

Намираха се на околоръстното край Оксфорд, на два часа път от затвора „Парчман“. Изглежда, ванът на тапицера се движеше най-добре със сто километра в час; при по-висока скорост предните колела започваха да се тресат. Но нямаше за къде да бързат. Западно от Оксфорд хълмовете ставаха по-ниски; Делтата не беше далеч. Инес разпозна отдясно една бяла селска църквичка близо до някакво гробище и ѝ хрумна, че нищо не се е променило през всичките тия години, в които тя пътуваше до щатския затвор. Запита се колко ли други жени от окръг Форд са минали толкова пъти същото разстояние, но знаеше отговора. Преди много време Лион бе сложил началото на традицията с присъда от две години и половина и тогава правилникът ѝ позволяваше свиждания всяка първа неделя в месеца. Понякога я возеше Бъч, друг път тя плащаше на сина на един съсед, но никога не пропускаше свиждане и винаги носеше сладкиш с фъстъчено масло и

повечко паста за зъби. Шест месеца след като пуснаха Лион под гаранция, той я взеше, за да посети Бъч. После зад решетките се озова и Реймънд, само че с Бъч бяха в различни отделения с различни правилници.

След това Реймънд уби помощник-шерифа и го осъди на смърт. Преместиха го в ново отделение, където действаша по-особени правила.

С времето дори най-неприятните задачи стават поносими и Инес Грейни свикна да чака с нетърпение свижданията. Целият окръг се възмущаваше от синовете ѝ, но майка им никога нямаше да ги изостави. Бяха една плът и трябваше да споделят болката. Тя изстрада всичките им съдебни дела и заседанията за условно освобождаване, а на хората разправяше, че са добри момчета, изтормозени от съпруга ѝ. Всичко беше по нейна вина. Ако се бе омъжила за почтен човек, децата ѝ навярно щяха да имат нормален живот.

— Дали онази жена ще е там? — попита Лион.

— Боже, Боже — изстена Инес.

— Защо да изпуска представлението? — каза Бъч. — Сигурен съм, че ще е някъде там.

— Боже, Боже.

Въпросната жена беше откачалката Талула, която преди няколко години нахлу в живота им и успя съвсем да влоши положението. Чрез една групичка активисти против смъртното наказание тя се свърза с Реймънд, а той, както можеше да се очаква, отговори с дълго писмо, пълно с претенции за невинност, оплаквания от малтретиране и обичайните небивалици за напредъка му в литературното и музикалното поприще. Изпрати ѝ няколко стихотворения — любовни сонети — и тя се прехласна по него. Срещнаха се в залата за свиждания в затвора и мигновено се влюбиха през дебелия метални решетки. Реймънд изпя няколко блуса и плени сърцето на Талула. Стана дума дори за брак, но планове им бяха отложени, докато властите на щата Джорджия не екзекутираха тогавашния съпруг на Талула. След кратък период на скръб тя замина за „Парчман“, където проведе странна церемония, непризната от което и да било щатско законодателство или вероизповедание. Така или иначе, Реймънд бе влюбен и това вдъхновение издигна изумителното му творчество до нови висини. Семейството бе предупредено, че Талула изгаря от

желание да посети окръг Форд и да се запознае с новите си роднини. Тя наистина пристигна, но когато отказаха да я приемат, отиде в редакцията на „Форд Каунти Таймс“, където сподели несвързаните си мисли, прозренията си за тежкото състояние на клетия Реймънд Грейни и обещанията, че новите доказателства ще го оневинят относно смъртта на помощник-шерифа. Обяви също така, че чакала дете от Реймънд плод на няколко усамотени съпружески свиждания, каквито вече се разрешавали в отделението за осъдени на смърт.

Талула цъфна на първа страница със снимка и тъй нататък, но репортерът прояви благоразумието да се обади до „Парчман“. На затворниците не се разрешаваха съпружески свиждания, особено на онези, които очакваха смъртно наказание. Без изобщо да се смути, Талула продължи да размахва името на Реймънд като знаме и дори замъкна няколко от дебелиите му ръкописи в Ню Йорк, където тесногръдите издатели пак ги отхвърлиха. След време тя се позагуби от хоризонта, но Инес, Лион и Бъч живееха в непрестанен ужас, че някъде може да се роди ново попълнение на фамилията. Правилата си бяха правила, но те познаваха Реймънд. Решеше ли, можеше да си осигури достатъчно интимно свиждане.

След две години Реймънд уведоми семейството, че с Талула ще се развеждат и за целта му трябва петстотин долара. Молбата му породила нов семеен скандал, изпъстрен с обиди, и парите бяха събрани едва след като той няколкократно заплаши да се самоубие. Скоро след като изпратиха чековете, Реймънд сподели радостната новина, че с Талула са се сдобрили. Не предложи да върне парите на Инес, Бъч и Лион, макар че и тримата му намекнаха за това. Реймънд отхвърли исканията им под претекст, че новият му адвокатски екип се нуждаел от средства за наемане на експерти и детективи.

Лион и Бъч най-много се дразнеха от самонадеяната увереност на брат им, че цялото семейство е длъжно да му осигурява пари, защото е зад решетките. През ранните му затворнически години и двамата напомниха на Реймънд, че не им е пратил и пукната пара, докато излежаваха присъдите си. Това предизвика поредния скандал и се наложи Инес да ги усмирява.

Тя седеше в инвалидната количка приведена и неподвижна, с голяма брезентова чанта в скута. Когато мислите за Талула се поразсеяха, Инес бръкна в чантата и извади последното писмо от

Реймънд. Отвори обикновения бял плик, върху който адресът беше изписан с размах от край до край, и разгъна два листа жълта разчертана хартия.

Скъпа майко,

Става все по-ясно и очевидно, че тромавите и непохватни, та дори летаргични машинации на нашата несправедлива, безчестна и корумпирана съдебна система неизбежно и безвъзвратно са насочили към мен своите гнусни и противни очи.

Инес въздъхна и пак прочете първото изречение. Повечето думи изглеждаха познати. След години четене с писмо в едната ръка и речник в другата словесният ѝ запас бе нараснал удивително.

Бъч се озърна, видя писмото и поклати глава, но не каза нищо.

Ала кроежите на щата Мисисипи за пореден път ще бъдат осуетени, възпрепятствани и доведени до пълен упадък на твърдата им решителност да пролеят кръвта на Реймънд Т. Грейни. Защото аз си осигурих и гарантирах услугите на един млад адвокат с изумителни дарования, изключителен защитник, мъдро подбран от мен сред безбройните легиони юристи, които буквално се хвърлят в краката ми.

Нова пауза, нов бърз прочит. Инес едва схващаше за какво става дума.

Не е изненада, че един адвокат с тъй изискани, превъзходни и дори уникални таланти и дадености не може да се труди и преуспява на попрището на моята защита без съответната компенсация.

— Какво е компенсация? — попита тя.

— Кажй го по букви — отвърна Бъч.

Тя бавно изрече думата буква по буква и тримата се замислиха. Подобни тренировки на езиковите умения бяха станали за тях също тъй обичайни, както разговорите за времето.

— Как я е използвал? — попита Бъч и тя му прочете цялото изречение.

— Пари — каза Бъч и Лион бързо се съгласи. Тайнствените думи на Реймънд най-често се отнасяха до пари.

— Сещам се. Има нов адвокат и иска още пари, за да му плати.

Инес не му обърна внимание и продължи да чете.

С голяма неохота и дори трепетност ви заклинам и умолявам да набавите съвсем разумната сума от хиляда и петстотин долара, която впоследствие ще намери приложение при защитата ми и без съмнение ще ме оневини, реабилитира и всячески ще ми отърве кожата. Хайде, мамо, сега е моментът семейството да се хване за ръце и, образно казано, да премине в кръгова отбрана. Твоята колебливост и дори индиферентност би била равностойна на пагубно ренегатство.

— Какво е индиферентност? — попита Инес.

— Кажй го по букви — отвърна Лион.

Тя продиктува по букви думата „индиферентност“, после „ренегатство“ и след неособено усърдно обсъждане стана ясно, че и тримата нямат представа.

Една последна забележка, преди да премина към поналежащата кореспонденция — Бъч и Лион пак са занемарили стипендията ми. Последното им коварство се отнася до месец юни, а вече сме средата на юли. Моля те да торМОЗИШ, преследваш, инквизиращ, инкриминираш и репресиращ тия двама дръвници, докато не изпълнят

ангажиментите си относно финансовата страна на защитата ми.

Както винаги, с обич
от твоя най-скъп и любим син Реймънд

Всяко писмо до затворник, осъден на смърт, се четеше от някого в пощенската стая на „Парчман“. Изходящите писма също минаваха подобен контрол. Инес често бе съжалявала горкия служител, натоварен да чете посланията на Реймънд. Виж, на нея никога не ѝ омръзваха, най-вече защото изискваха умствена дейност. Винаги се боеше да не пропусне нещо важно.

Писмата я изтощаваха. От песните ѝ се доспиваше. Романите ѝ докарваха главоболие. Стиховете бяха неразбираеми.

Тя му пишеше по два пъти седмично, без да пропусне нито веднъж, защото, ако пренебрегнеше най-малкия си син дори за ден-два, можеше да очаква порой от обиди — четири-пет страници, бълващи огън и жупел с думи, каквито не се намират в никой речник. А дори и най-малкото забавяне в пращането на стипендията водеше до неприятни разговори по телефона.

Реймънд беше най-ученолюбивият от синовете ѝ, макар че и тримата не успяха да завършат гимназия. Лион беше най-добър в спорта, а Бъч в музиката, но малкият Реймънд имаше ум в главата. И успя да се добере чак до единайсети клас, преди да го хванат с краден мотоциклет, което му донесе шейсет дни в младежко исправително заведение. Беше на шестнайсет, с пет години по-малък от Бъч и с десет от Лион, а братята Грейни вече се славеха като изпечени крадци на автомобили. Реймънд също влезе в семейния бизнес и забрави за училището.

— Е, колко иска този път? — попита Бъч.

— Хиляда и петстотин за нов адвокат. Казва, че вие двамата не сте му пратили стипендията за миналия месец.

— Зарежи, мамо — грубо отсече Лион и задълго настана мълчание.

Когато полицията разкри първата им банда за автомобилни кражби, Лион пое цялата вина и излежа присъдата си в „Парчман“. След като излезе на свобода, той се ожени повторно и успя да остане в

правия път. Бъч и Реймънд изобщо не пожелаха да го последват. Те укриваха крадени оръжия и електроуреди, месеха се в търговията с марихуана, варяха нелегален алкохол и, разбира се, отмъкваха коли и ги продаваха за части в северните области на Мисисипи. Хванаха Бъч, когато открадна огромен камион, който уж трябваше да е пълен с телевизори „Сони“, но се оказа натоварен с телена мрежа за огради. Телевизори се пласират лесно на черния пазар. Телената мрежа създаде определени трудности. В разгара на събитията шерифът претърси скривалището на Бъч и откри безполезната плячка. Бъч направи пълни самопризнания, срещу което получи мека присъда от осемнайсет месеца и така попадна за пръв път в „Парчман“. Реймънд се отърва безнаказано и продължи да краде. Остана верен на първата си любов — леки коли и пикапи — и преуспяваше в занаята, макар че харчеше цялата печалба за пиене, хазарт и удивителна върволица от леки жени.

Още в началото на кариерата си като крадци братя Грейни бяха взети на мушка от един досаден помощник-шериф на име Кой Чайлдърс. Той им приписваше всяко престъпление и нарушение на реда в окръг Форд. Дебнеше ги, следеше ги, заплашваше ги, тормозеше ги и от време на време ги арестуваше — със или без причина. И тримата бяха яли бой от него в мазето на окръжния затвор. Оплакваха се на шерифа, но никой не слуша жалбите на отявлени престъпници. А братята Грейни спадаха тъкмо към тази категория.

За отмъщение Реймънд открадна патрулната кола на Кой и я продаде за части в Мемфис. Запази само полицейската радиостанция и я прати на Кой по пощата без обратен адрес. Реймънд бе арестуван и щеше да си изпати зле, ако не беше служебният му адвокат. Нямаше никакви доказателства, нищо не го свързваше с престъплението, освен някои основателни подозрения. Два месеца по-късно, след като Реймънд вече беше на свобода, Кой купи на жена си нов шевролет импала. Скоро Реймънд задигна колата от църковния паркинг по време на литургия в сряда вечер и я продаде на един нелегален сервиз близо до Тюпълоу. След този случай Кой публично се зарече да убие Реймънд Грейни.

Свидетели на самото убийство нямаше, или поне не пожелаха да се разкрият. Престъплението се случи в късна петъчна вечер на черен път, недалеч от двойната каравана, която Реймънд споделяше с

поредната си приятелка. Обвинението предложи теорията, че Кой е паркирал колата си и тихо се е промъкнал пеш с намерението да разпита Реймънд и може би дори да го арестува. На разсъмване група ловци на елени откриха помощник-шерифа. Беше прострелян два пъти в челото с едрокалибрена пушка и захвърлен в плитка дупка на черния път, тъй че около трупа се бе разляла цяла локва кръв. Когато видяха снимките от местопрестъплението, двама съдебни заседатели повърнаха.

Реймънд и неговата приятелка твърдяха, че по това време са били на кръчма, но, изглежда, освен тях не бе имало други клиенти, тъй като така и не се намери кой да потвърди алибито им. Балистичната експертиза свърза куршумите с крадена пушка, минала през ръцете на един отдавнашен съучастник на Реймънд, и макар че нямаше доказателства Реймънд някога да е притежавал, откраднал или взел назаем въпросната пушка, подозренията натежаха. Прокурорът убеди заседателите, че Реймънд разполага с мотив — той мразеше Кой и в края на краищата вече бе осъждан за престъпление; беше му се удал и случай — Кой бе намерен в близост до караваната на Реймънд, а най-близките съседи живееха на няколко километра от там; имаше и средство — обвинителят размаха из съдебната зала предполагаемото оръжие на убийството, снабдено с инфрачервен мерник, който би му позволил да се прицели в тъмното, макар да липсваха доказателства, че по време на престъплението мерникът е бил върху пушката.

Алибито на Реймънд беше слабо. Неговата приятелка също имаше полицейско досие и се представи много зле като свидетелка. Служебният му защитник призова трима души, които трябваше да потвърдят, че са чули как Кой се заклева да убие Реймънд Грейни. Но и тримата не издържаха на напрежението да седят на свидетелското място под свирепите погледи на шерифа и поне десет негови униформени помощници. А и сама по себе си подобна стратегия за защита изглеждала спорна. Ако Реймънд бе вярвал, че Кой идва да го убие, означаваше ли това, че е действал при самозащита? Признаваше ли, че е извършил престъплението? Не, не признаваше. Той твърдеше, че не знае нищо и е танцувал в местен бар, докато някой друг е видял сметката на Кой.

Въпреки мощния обществен натиск Реймънд да бъде осъден, заседателите се колебаха цели два дни, преди да го сторят.

Една година по-късно федерални агенти разбиха мрежа за разпространение на амфетамини и след десетина грозни съдебни споразумения излезе наяве, че помощник–шерифът Кой Чайлдърс е бил сериозно замесен в търговията с наркотици. Други две убийства бяха извършени при сходни обстоятелства в окръг Маршъл, само на стотина километра разстояние. Кристалната репутация на Кой сред местното население силно пострада. Плъзнаха неприятни слухове кой всъщност го е убил, макар че Реймънд си оставаше главния заподозрян.

Смъртната му присъда бе потвърдена единодушно от Върховния съд на щата. Последвалите обжалвания бяха отхвърлени едно по едно и сега, единайсет години по-късно, възможностите започваха да се изчерпват.

Западно от Бейтсвил хълмовете най-сетне отстъпваха място на равнини и шосето прорязваше летни ниви с богата реколта от памук и соя. Фермери със зелени трактори пъплека безгрижно по асфалта, сякаш пътят беше прокаран специално за тях. Но семейство Грейни не бързаше. Ванът минаваше покрай неработещи машини за разчепкване на памук, изоставени жилищни бараки и нови каравани със сателитни антени и паркирани отпред пикапи, а от време на време се мяркаха и красиви къщи на земевладелци, построени далеч от пътя, за да не стига до тях шумът от минаващите коли. След градчето Маркс те завиха на юг и постепенно навлязоха в Делтата.

— Мисля, че Чарлийн ще е там — каза Инес.

— Със сигурност — потвърди Лион.

— Не би пропуснала този момент за нищо на света — обади се Бъч.

Чарлийн беше вдовицата на Кой — многострадална жена, прегърнала с необичаен ентузиазъм мъченичеството на своя съпруг. В течение на годините тя се включи във всички щатски и национални групи на жертвите на престъпления, които успя да открие. Заплашваше със съд вестника и всички дръзнали да се усъмнят в почтеността на Кой. В дълги писма до редакцията настояваше Реймънд Грейни час по-скоро да си получи заслуженото. И не пропусна нито едно съдебно заседание, дори отиде чак в Ню Орлиънс, когато Пети федерален апелативен съд разглеждаше случая.

— Тя отдавна се моли за този ден — каза Лион.

— Да се моли колкото ще, ама Реймънд казва, че няма да стане — отсече Инес. — Той ме увери, че неговите юристи са много по-добри от щатските и че засипват властите с документи.

Лион се озърна към Бъч, който улови погледа му и после извърна очи към памуковите поля. Докато слънцето най-сетне залязваше, минаха през селцата Ванс, Тътуайлър и Роум. Здрачът доведе рояци насекоми, които се блъскаха в предното стъкло и капака. Прозорците пак бяха свалени, тримата пушеха и почти не си говореха. Наближаването към „Парчман“ винаги им действаше потискащо — на Бъч и Лион по очевидни причини, а на Инес, защото ѝ напомняше колко се е провалила като майка.

Освен затвор с лоша слава „Парчман“ беше и земеделско стопанство, памукова плантация, която се разпростираше върху седемдесет хиляди декара плодороден чернозем и десетилетия наред носеше печалба на щата, докато федералните съдилища не се намесиха и не забраниха робския труд. След друг процес федералният съд сложи край на сегрегацията в затворите. Условията станаха малко по-добри, но за сметка на това насилието нарасна.

Двете години и половина в „Парчман“ откъснаха Лион от престъпното поприще, а почтените граждани не искат нищо друго от един затвор. Колкото до Бъч, първата присъда го убеди, че ще може да издържи още една, и от тогава нито една кола в окръг Форд не бе застрахована от посегателствата му.

Шосе 3 се простираше пред тях гладко и равно. Коли почти не се мяркаха. Вече мръкваше, когато ванът отмина малката зелена крайпътна табела с простичкия надпис „Парчман“. Отпред изникнаха светлини, настъпи суматоха. Ставаше нещо необичайно. Отдясно беше бялата каменна порта на затвора, а на чакълестия паркинг отвъд пътя се разиграваше истински цирк. Противниците на смъртното наказание се бяха развихрили. Някои маршируваха в плътни редици с ръчно изписани плакати в подкрепа на Рей Грейни. Други пееха църковен химн. Трети бяха коленичили със свещи около някакъв проповедник. Малко по-настрани край шосето малочислена групичка скандираше в подкрепа на смъртното наказание и ругаеше поддръжниците на Грейни. Полицаи се грижеха за реда. Телевизионни екипи бързаха да заснемат всичко.

Лион спря пред караулното помещение, претъпкано с надзиратели и разтревожени пазачи. Един мъж със списък в ръка пристъпи до колата и попита:

— Името ви?

— Грейни, роднини на мистър Реймънд Грейни. Лион, Бъч и майка ни Инес.

Надзирателят сякаш забрави за списъка, отстъпи крачка назад и измънка с усилие:

— Чакайте малко.

После се отдалечи. Трима пазачи застанаха пред вана, до бариерата, преграждаща пътя към входа.

— Отиде да доведе Фич — каза Бъч. — Да се обзаложим ли?

— Не — отговори Лион.

Фич беше заместник-директор — дребен чиновник от затворническата администрация, в чийто унил служебен живот нямаше друг светъл лъч, освен някое бягство на затворник или екзекуция. Той бе оцелял след смяната на десетина директори и още толкова съдебни дела.

— Я гледай ти, братя Грейни се връщат, където им е мястото — изрече високо той, докато се приближаваше към колата. — Да не сте дошли да ремонтирате мебелите, момчета? Имаме един стар електрически стол, можете да го претапицирате.

Той се изсмя на шегата си, а зад гърба му долетяха още смехове.

— Добър вечер, мистър Фич — каза Лион. — Водим и майка ни.

— Добър вечер, госпожо — поздрави Фич, като надникна във вана.

Инес не отговори.

— Откъде взехте тоя ван? — попита Фич.

— Дадоха ни го назаем — отговори Лион.

Бъч гледаше право напред, без да обръща очи към Фич.

— Назаем, как не! Кога за последен път са ви дали нещо назаем?

Сигурно в момента мистър Макбрайд се чуди къде му е ванът. Може да му се обадя.

— Обади му се, Фич.

— За теб съм мистър Фич.

— Както кажеш.

Фич се изплю шумно и кимна напред, сякаш той единствен командваше тук.

— Мисля, че знаете къде отивате, момчета — каза той. — Бог ми е свидетел, че доста време прекарахте тук. Следвайте онази кола до строго охранявания сектор. Там ще ви претърсят.

Фич махна с ръка на пазачите. Бариерата се вдигна и Лион подкара напред без повече приказки със заместник-директора. Няколко минути следваха кола без отличителни знаци, пълна с въоръжени мъже. Минаваха сектор след сектор — всеки от тях изолиран зад телена ограда, увенчана с бодлива тел. Бъч гледаше към сектора, където бяха отлетели няколко години от живота му. На една ярко осветена открита площадка — „игрището“, както я наричаха — видя неизбежния баскетболен мач на голи до кръста и облени в пот мъже, готови при първото по-грубо нарушение да се хвърлят в поредния масов бой. По-кратките седяха около масите за пикник и чакаха вечерната проверка в десет часа; надяваха се жегата да намалее малко, защото климатиците в отделенията работеха рядко, особено през юли.

Както винаги, Лион се озърна към своето някогашно отделение, но предпочете да не си припомня престоя там. След толкова години бе успял да позаглади емоционалните белези от физическото насилие. Осемдесет на сто от затворниците бяха чернокожи и „Парчман“ бе едно от малкото места в Мисисипи, където не командваха белите.

Строго охраняваният сектор се намираше в едноетажна тухлена сграда с плосък покрив от средата на миналия век и приличаше на безбройните начални училища, построени по същото време. Около него също се издигаше телена ограда, завършваща с бодлива тел, а по кулите бдяха въоръжени пазачи, но тази вечер всички униформени изглеждаха напрегнати и развълнувани. Лион паркира където му казаха, после двамата с Бъч бяха претърсени от малка армия навъсени надзиратели. Инес бе свалена от колата и откарана до импровизиран пункт за проверка, където две униформени жени я претърсиха най-старателно. После пазачите ги въведоха в сградата. Минаха през няколко масивни врати, през още пазачи и накрая се озоваха в стаичка, която виждаха за пръв път. Помещението за свиждане беше другаде. Двама пазачи останаха с тях. Вътре имаше канапе, два сгъваеми стола и редица стари картотечни шкафове. Стаята напомняше кабинет на

някакъв дребен бюрократ, побързал да се оттегли преди падането на нощта.

Двамата надзиратели тежаха над сто килограма, имаха потресаващо дебели вратове и обичайните бръснати глави. След пет минути неловко мълчание Бъч не издържа. Пристъпи напред и дръзко попита:

— Какво всъщност правите тук вие двамата?

— Изпълняваме заповед — отговори единият.

— Чия заповед?

— На директора.

— Осъзнавате ли колко тъпо изглеждате? Ние, близките на осъдения, чакаме да се видим за няколко минути с него в тая дрислива дупка без прозорци, с една-единствена врата и бетонни стени, а вие висите да ни пазите, все едно сме кой знае каква заплаха. Не мислите ли, че е адски тъпо?

Вратовете и на двамата сякаш се издуха още повече. Лицата им станаха алени. Ако Бъч беше затворник, щеше да си изпати, но не беше. Той беше гражданин, бивш затворник, мразец всички ченгета, шерифи, полицаи и охранители, които му се мяркаха пред очите. Всеки човек в униформа бе негов враг.

— Моля ви, сър, седнете — студено изрече единият надзирател.

— Ако случайно сте толкова глупави да не схващате, че можете със същия успех да пазите и от другата страна на вратата, кълна ви се, че е така. Знаем, сигурно не са ви обучили чак на такива премъдрости, но ако просто излезете през вратата и паркирате във дебелиите си задници, пак ще ни охранявате, само че ще имаме мъничко уединение. Ще можем да поговорим с брат си, без да ни подслушват разни смешници.

— По-добре млъквай, приятел.

— Хайде, излезте навън, затворете вратата и не я изпускате от очи. Знаем, че можете да се справите, момчета. Сигурен съм, че ще ни опазите.

Естествено, пазачите не помръднаха и накрая Бъч седна на съгваем стол до майка си. След трийсет минути чакане, които им се сториха цяла вечност, директорът влезе със свитата си и се представи.

— Екзекуцията все още е планирана за една минута след полунощ — съобщи официално той, сякаш провеждаше поредното

съвещание със сътрудниците си. — Казаха ни да не очакваме обаждане в последния момент от канцеларията на губернатора.

В гласа му нямаше и следа от съчувствие.

Инес захлупи лицето си с длани и тихичко заплака.

Директорът продължи:

— Както винаги, адвокатите ще се борят до последната минута, но нашите юристи твърдят, че едва ли ще има помилване.

Лион и Бъч се втренчиха в пода.

— За подобни случаи малко смекчаваме правилата. Можете да останете колкото искате, а скоро ще доведем и Реймънд. Съжалявам, че се стигна дотук. Ако мога да направя нещо, само се обадете.

Бъч посочи пазачите.

— Махнете тия тъпанари от тук. Искаме малко уединение.

Директорът се поколеба, огледа стаята и каза:

— Няма проблеми.

После излезе заедно с надзирателите. Петнайсет минути покъсно вратата пак се отвори, Реймънд нахълта с широка усмивка и най-напред се отправи към майка си. След дълга прегръдка и малко сълзи той здраво прегърна братята си и обяви, че нещата се развиват в негова полза. Те придърпаха столовете към канапето и седнаха плътно един до друг. Реймънд хвана ръцете на майка си.

— Здравата сме притиснали копелетата — каза той и продължи да се усмихва с демонстративна самоувереност. — Моите адвокати подават купища молби за *habeas corpus* и са сигурни, че до един час Върховният съд на САЩ ще изиска делото.

— Какво означава това? — попита Инес.

— Означава, че Върховният съд ще се съгласи да разгледа делото, което води до автоматична отсрочка. Означава, че вероятно ще има нов процес в окръг Форд, макар че не съм сигурен дали бих искал да ме съдят там.

Реймънд беше облечен с бял затворнически гащеризон и евтини гумени сандали на бос крак. Личеше си, че не страда от липса на апетит. Бузите му бяха издути и пухкави. Коремът му висеше над колана. Не го бяха виждали от близо шест седмици и наднорменото му тегло биеше на очи. Както винаги, Реймънд се раздрънка за неща, които не разбираха, а и не им вярваха, поне що се отнасяше до Бъч и

Лион. Реймънд от малък бе надарен с буйно въображение, пъргав език и вродена неспособност да казва истината.

Много го биваше в лъжите.

— В момента съм пуснал двайсетина адвокати да съчиняват молби — каза той. — Щатските власти не успяват да им насмогнат.

— Кога ще има вест от съда? — попита Инес.

— Всеки момент. Федералните съдии в Джаксън, Ню Орлиънс и Вашингтон само чакат да сритат задника на щата.

След като щатът неизменно го бе ритал по задника цели единайсет години, изглеждаше трудно да се повярва, че точно сега, в последния момент, Реймънд е успял да преобърне нещата. Лион и Бъч кимнаха замислено, сякаш му вярваха, че неизбежното няма да се случи. Много отдавна знаеха, че техният по-малък брат е издебнал Кой от засада и му е пръснал главата с крадена пушка. Преди години, след като вече го бяха осъдили на смърт, Реймънд призна на Бъч, че е бил толкова друсан, че почти не помни убийството.

— Освен това сме пратили няколко видни адвокати в Джаксън да притискат губернатора в случай, че онези от Върховния съд пак ги хванат шубето — заяви той.

Тримата кимнаха, но никой не спомена за коментарите на директора.

— Получи ли последното ми писмо, мамо? Онова за новия адвокат.

— Как да не съм го получила — кимна тя. — Прочетох го по пътя насам.

— Бих искал да го наема веднага щом получим нареждане за нов процес. Той е от Мобийл. Много свиреп момче, ще знаеш. Но за него ще говорим по-късно.

— Добре, сине.

— Виж, мамо, знам, че е трудно, но трябва да имаш вяра в мен и адвокатите ми. Вече от година сам си водя защитата и командвам юристите, защото така се налага в днешно време. Нещата ще се оправят, мамо. Вярвай ми.

— Вярвам ти. Вярвам.

Реймънд скочи от мястото си, изпъна ръце нагоре и се протегна.

— Разказах ли ви, че вече се занимавам с йога?

Тримата кимнаха. Писмата му бяха пълни с подробности за последното му увлечение. През изминалите години семейството бе изтърпяло развълнуваните разкази на Реймънд как се е посветил на будизма, после на исляма и индуизма, как е открил медитацията, кунгфу, аеробиката, вдигането на тежести, лечебното гладуване и, разбира се, борбите му да стане поет, писател, певец и музикант. Писмата не пропускаха нито една подробност.

Каквато и да бе страстта му в момента, личеше, че аеробиката и лечебното гладуване са изоставени. Толкова беше надебелял, че панталоните му щяха да се пръснат по шевовете.

— Донесе ли шоколадови сладки? — обърна се той към майка си. Много обичаше нейните шоколадови сладки с орехи.

— Не, скъпи, извинявай. Толкова бях разстроена.

— Винаги носиш сладки.

— Съжалявам.

Типично за Реймънд. Да тормози майка си за дреболии, когато му оставаха броени часове живот.

— Е, гледай да не ги забравиш другия път.

— Няма, скъпи.

— И още нещо. Талула трябва да дойде всеки момент. Много иска да се срещне с вас, а вие винаги я отблъсквате. Каквото и да си мислите, тя е част от семейството. Моля ви в този злополучен момент от живота ми да я приемете и да бъдете мили с нея.

Лион и Бъч онемяха, но Инес намери сили да отговори:

— Добре, скъпи.

— Когато изляза от това проклето място, отиваме да живеем на Хаваите и ще си родим десет деца. Няма начин да остана в Мисисипи след всичко, което стана. Тъй че от днес нататък тя е част от семейството.

За пръв път Лион погледна часовника си с мисълта, че облекчението ще дойде след малко повече от два часа. Бъч също размишляваше, но за друго. Идеята да удуши Реймънд, преди властите да са свършили тази работа, го изправяше пред интересна дилема.

Внезапно Реймънд стана и каза:

— Вижте какво, трябва да се срещна с адвокатите. Ще се върна след половин час.

Той отиде до вратата, отвори я и протегна ръце да му сложат белезници. Вратата се затвори и Инес каза:

— Май нещата вървят на добре.

— Виж, мамо, по-добре да послушахме директора — предложи Лион.

— Реймънд се самозалъгва — добави Бъч.

Тя се разплака отново.

Свещеникът на затвора — католик на име отец Лиланд — дойде и тихичко се представи на близките. Поканиха го да седне.

— Искрено съжалявам — каза печално той. — Това е най-тежката част от моята работа.

Католиците бяха рядкост в окръг Форд и тримата Грейни не познаваха нито един. Те огледаха подозрително бялата якичка на свещеника.

— Опитах се да поговоря с Реймънд — продължи отец Лиланд. — Но той не прояви интерес към християнската вяра. Казва, че от дете не е ходил на църква.

— Трябваше да го вода по-често — скръбно призна Инес.

— Всъщност твърди, че е атеист.

— Боже, Боже.

Разбира се, тримата Грейни знаеха от известно време, че Реймънд е отхвърлил всички религиозни вярвания и отрича съществуването на Бог. Това също беше описано до най-дребни подробности в дългите му писма.

— Не си падаме много по църквите — заяви Бъч.

— Ще се моля за вас.

— Реймънд открадна новата кола на жената на помощник-шерифа от църковния паркинг — продължи Бъч. — Разправял ли ви е тази случка?

— Не. Напоследък често разговаряхме и той сподели с мен много неща. Но не и това.

— Благодаря ви, сър, че сте толкова мил към Реймънд — каза Инес.

— Ще бъда с него до края.

— Значи наистина ще го направят? — попита тя.

— Вече само чудо може да им попречи.

— Господи, помогни ни — промълви Инес.

— Да се помолим — заяви отец Лиланд. Той затвори очи, склучи ръце и започна: — Скъпи Отче наш на небесата, молим те, погледни ни в този час и изпрати Светия дух да се всели в нас и да ни дари покой. Дай сила и мъдрост на адвокатите и съдиите, които усърдно се трудят в този миг. Дай храброст на Реймънд, докато се подготвя.

Отец Лиланд помълча за секунда и едва-едва откря левото си око. Тримата Грейни го зяпаха тъй, сякаш имаше две глави. Обезсърчен, той пак затвори очи и набързо довърши:

— И, Отче, дай благодат и прошка на служителите и хората от щата Мисисипи, защото те не знаят какво вършат. Амин.

Свещеникът се сбогува и тримата изчакаха още няколко минути, докато Реймънд се върне. Носеше китарата си и още щом седна на канапето, плъзна пръсти по струните. Затвори очи и почна да си тананика, след което запя:

*В мен е вече на шосето ключът,
платих си билета и трябва да тръгвам на път.
Да се бавя не искам, затова тичешком
се отправям към нов хоризонт.*

— Песента е на Биг Бил Брунзи — обясни той. — Една от любимите ми.

*Към граничния край заминавам,
там познават ме много добре.
Тебе, жено, оставям да чакаш сама —
ти изгони ме от дома.*

За пръв път го чуваха да пее подобна песен. Някога Бъч бе свирил на банджо в любителска група, но отдавна бе зарязал музиката. Нямаше глас — семейна черта, характерна и за най-малкия брат. Реймънд грачеше гърлено и задавено, опитвайки се да имитира чернокож певец на блус, изпаднал в жестока скръб.

*Сега, изгрее ли луна над планината,
на пътя ще съм аз,
по старото шосе ще крача
до утринния час.*

Когато думите свършиха, той продължи да свири и успя доста добре да поддържа мелодията. Бъч обаче неволно си помисли, че след единайсет години репетиции в килията свиренето му е елементарно.

— Колко е хубаво! — каза Инес.

— Благодаря, мамо. Ето сега една песен на Робърт Джонсън, вероятно най-добрата от всички. Знаете ли, че той е от Хейзълхърст?

Не знаеха. Както повечето бели хора от хълмовете, те не познаваха блуса, а и пет пари не даваха за него.

Реймънд пак изкриви лице и заблъска по-силно струните.

*На кръстопътя отидох
и коленичих там.
На кръстопътя отидох и коленичих там.
Помолих Бог: „Смили се ти,
спаси горкия Рей.“*

Лион погледна часовника си. Наближаваше единайсет, оставаше малко повече от час. Не беше сигурен, че му се слуша блус дотогава, но трябваше да се примири. Пеенето дразнеше и Бъч, но той успяваше да седи неподвижно със затворени очи, сякаш думите и музиката го утешаваха.

*И там на кръстопътя
опитах да спра кола,
опитах да спра кола,
ала никой не ме познава,
всеки гледа и отминава.*

Реймънд не помнеше думите по-нататък, но продължи с тананикане. Когато най-сетне млъкна, поседя около минута със затворени очи, все едно музиката го беше пренесла в друг, много по-хубав свят.

— Колко е часът, братко? — попита той Лион.

— Точно единайсет.

— Трябва да видя какво става с адвокатите. Чакат решението всеки момент.

Той остави китарата в ъгъла, почука на вратата и излезе навън. Пазачите му сложиха белезници и го отведоха. След минути пристигна екип от кухнята с въоръжена охрана. Набързо разгънаха квадратна масичка и щедро я отрупаха с храна. Уханията незабавно изпълниха стаичката и на Лион и Бъч им призля от глад. От обед насам не бяха хапвали нищо. Инес бе твърде опечалена, за да мисли за храна, но и тя огледа трапезата. Пържен сом, пържени картофи, царевични крокети и зелена салата заемаха центъра на масата. Отдясно се мъдреше огромен чийзбургер с още една порция пържени картофи и лучени кръгчета. Отляво — средна пица с чушки и сирене, току-що излязла от фурната. Точно пред сома имаше грамаден резен пай, вероятно лимонов, а до него десертна чиния с шоколадов кейк. До ръба на масата бяха сместили голяма купа ванилов сладолед.

Докато тримата Грейни зяпаха храната, единият пазач обясни:

— За последната вечеря получава каквото поиска.

— Боже, Боже — въздъхна Инес и пак се разплака.

Когато останаха сами, Бъч и Лион се опитаха да не обръщат внимание на храната, оставена, кажи-речи, под носа им, но ароматите бяха неустойими. Крехко филе от сом, запържено в царевично олио. Пържени лучени кръгчета. Чушки. Въздухът в стаичката натежа от съперничеството на прекрасни ухания.

Пиршеството преспокойно би стигнало за четирима.

В единайсет и петнайсет Реймънд пристигна шумно. Вкопчваше се в пазачите и сипеше несвързани оплаквания от адвокатите си. Когато видя храната, забрави проблемите и семейството си и зае единствения стол до масата. Използвайки главно пръстите си, той побърза да се налага с пържени картофи и лучени кръгчета, след което заговори:

— Онези идиоти от Пети апелативен съд току-що ни отрязаха. В момента петицията ни за *habeas corpus* е на път към Върховния съд във Вашингтон. Цяла адвокатска фирма чака да ги атакува. Нещата изглеждат добре.

Той сръчно натъпка храна в устата си и задъвка, без да спира да говори. Инес се взираше в краката си и бършеше сълзи. Бъч и Лион разглеждаха плочките по пода и се преструваха, че слушат внимателно.

— Видяхте ли Талула? — попита Реймънд и продължи да дъвче след бърза глътка студен чай.

— Не — отвърна Лион.

— Кучка. Иска само правата да напише книга за моя живот. Нищо друго. Ама няма да стане. Оставям всички литературни права на трима ви. Какво ще кажете?

— Чудесно — заяви Лион.

— Страхотно — добави Бъч.

Последната глава от живота му приближаваше. Реймънд вече бе написал автобиографията си, дълга двеста страници, но нито един издател в Америка не бе пожелал да я публикува.

Той дъвчеше енергично, като опустошаваше сома, чийзбургера и пицата, без да подбира. Вилицата и пръстите му танцуваха по масата, често в различни посоки, опипваха, мушкаха, загребваха и тъпчеха храна в устата със същата скорост, с която успяваше да преглъща. Едно прегладняло прасе би вдигало по-малко шум. Инес никога не бе държала особено на маниерите на масата и синовете ѝ бяха усвоили всички лоши навици. Но единайсет години в отделението за осъдени на смърт бяха тласнали Реймънд към нови дълбини на невъзпитаното поведение.

Третата съпруга на Лион обаче беше добре възпитана. Десет минути след началото на последната вечеря той не издържа и кресна:

— Трябва ли да мляскаш така?

— По дяволите, момче, вдигаш повече шум от кон, който яде царица — моментално се включи Бъч.

Реймънд застина, изгледа яростно братята си и за няколко дълги напрегнати секунди не беше ясно как ще се развие ситуацията. Можеше да избухне класически семеен скандал с изобилие от обиди и лични нападки. През годините бяха преживели няколко грозни сцени в

стаята за свиждане — всичките болезнени и незабравими. Но Реймънд се прояви достойно и избра по-мек подход.

— Това е последната ми вечеря — каза той. — А собственото ми семейство ме тормози.

— Аз не те тормозя — обади се Инес.

— Благодаря ти, мамо.

Лион вдигна ръце.

— Извинявай. Всички сме малко напрегнати.

— Напрегнати? — повтори Реймънд. — Мислиш, че вие сте напрегнати?

— Съжалявам, Рей.

— И аз — добави Бъч, но само защото се очакваше да го каже.

— Искате ли крокети? — попита Реймънд и протегна един на Бъч.

Само преди няколко минути последната вечеря представляваше неустойимо изкушение. Но след трескавото нападение на Реймънд върху масата цареше пълна разруха. Въпреки това Бъч жадуваше за малко пържени картофи и един крокет, но отказа. Имаше нещо зловещо нередно в идеята да подяжда нечия последна трапеза.

— Не, благодаря — отвърна той.

След като си пое дъх, Реймънд отново се захвана с храната, макар и малко по-кратко. Омете лимоновия пай и шоколадовия кейк, завърши със сладолед, оригна се, разсмя се и каза:

— Няма да ми е за последно, гарантирам ви.

На вратата се почука. Един пазач влезе и обяви:

— Мистър Танър иска да ви види.

Мистър Танър се оказа слабичък, оплешивяващ младеж с избеляло синьо сако, стари бежови панталони и още по-стари маратонки. Не носеше вратовръзка. Лицето му беше изпито и бледо и по всичко личеше, че се нуждае от дълга почивка. Реймънд набързо го представи на близките си, но в момента мистър Танър не проявяваше интерес към запознанството с нови хора.

— Върховният съд току-що отхвърли молбата — мрачно съобщи той на Реймънд.

Реймънд преглътна с усилие и в стаята се възцари тишина.

— Ами губернаторът? — попита Лион. — Ами всички онези адвокати, които сега разговарят с него?

Танър стрелна недоумяващ поглед към Реймънд, който каза:

— Уволних ги.

— А адвокатите във Вашингтон? — попита Бъч.

— И тях уволних.

— А онази голяма адвокатска кантора в Чикаго? — зачуди се Лион.

— И от нея се отказах.

Танър въртеше очи ту към единия, ту към другия брат.

— Моментът не ми се вижда особено подходящ за уволняване на адвокати — заяви Лион.

— Какви адвокати? — попита Танър. — Аз съм единственият адвокат по делото.

— И ти си уволнен — каза Реймънд и яростно блъсна от масата една чаша, която отхвъркна и оплиска стената със студен чай и кубчета лед. — Хайде, убийте ме! — изкрещя той. — Вече не ми пука.

За няколко секунди всички затаиха дъх, после вратата изведнъж се отвори и директорът се върна заедно с придружителите си.

— Време е, Реймънд — каза той малко нетърпеливо. — Обжалванията приключиха, а губернаторът си легна.

Настана дълга, мъчителна пауза, докато всички бавно осъзнаваха неизбежното. Инес плачеше. Лион тъпо гледеше как ледът и чаят бавно пълзят надолу по стената. Бъч безнадеждно се взираше в последните крокети. Танър изглеждаше готов да припадне.

Реймънд се изкашля и каза:

— Бих искал да видя онова католическо отче. Трябва да се помолим.

— Ще го доведе — отвърна директорът. — Можеш да останеш още малко с близките си, после е време да тръгваме.

Директорът излезе със свитата си. Танър побърза да ги последва.

Раменете на Реймънд провиснаха, лицето му пребледня. Вече нямаше и следа от предишната дързост. Той бавно пристъпи към майка си, падна на колене пред нея и отпусна глава в скута ѝ. Тя го погали, избърса очи и продължи да повтаря:

— Боже, Боже.

— Толкова съжалявам, мамо — промълви Реймънд. — Толкова съжалявам.

Двамата си поплакаха заедно, а Лион и Бъч мълчаливо стояха до тях. Отец Лиланд влезе в стаята и Реймънд бавно се изправи. Очите му бяха влажни и зачервени, гласът тих и немощен.

— Май всичко свърши — каза той на свещеника, който печално кимна и го потупа по рамото.

— Ще бъда с теб в изолятора, Реймънд — успокои го Лиланд. — Ще се помолим за последно, ако желаеш.

— Сигурно не е лоша идея.

Вратата пак се отвори. Директорът влезе отново и се обърна към семейство Грейни и свещеника.

— Моля, изслушайте ме. Това е четвъртата ми екзекуция и от опит знам някои неща. Например, че не е добра идея майката да присъства. Настоятелно ви препоръчвам, мисис Грейни, да останете в тази стая за около час, докато всичко приключи. Имаме медицинска сестра, която ще бъде с вас и може да ви даде успокоително. Моля ви.

Той погледна очаквателно Бъч и Лион. Двамата схванаха намека.

— Ще бъда с него до края — промълви Инес и изплака тъй силно, че дори директорът настръхна.

Бъч пристъпи до нея и я погали по рамото.

— Трябва да останеш тук, мамо — каза Лион.

Инес отново изплака.

— Ще остане — обърна се Лион към директора. — Само ѝ дайте онова хапче.

Реймънд прегърна братята си и за пръв път в своя живот призна, че ги обича — трудна задача дори в този ужасен момент. Целуна майка си по бузата и каза сбогом.

— Бъди мъж — окуражи го Бъч със стиснати зъби и просълзени очи, след което те се прегърнаха за последен път.

Отведоха го и в стаята влезе медицинската сестра. Тя подаде на майката хапче и чаша вода и след броени минути Инес кљомна в инвалидната количка. Сестрата седна до нея и каза на Бъч и Лион:

— Много съжалявам.

Петнайсет минути след полунощ вратата се отвори и един надзирател обяви:

— Елате с мен.

Братята бяха изведени в коридора, претъпкан с надзиратели, служители и много други любопитни наблюдатели, имали късмета да

получат достъп до екзекуцията. После излязоха през главния вход. Навън беше все тъй горещо и задушно. Набързо запалиха по цигара, докато вървяха по тясна странична алея покрай западното крило на строго охранявания сектор. Крачеха бавно към залата за екзекуции и чуваха през отворените прозорци с дебели черни решетки как другите осъдени блъскат по вратите на килиите, надават протестни крясъци и вдигат шум по всякакъв начин, за да се сбогуват в последния миг с един от своите.

Бъч и Лион пушеха яростно и искаха също да закрепчат, да подкрепят някак затворниците. Но не казаха нито дума. Завиха зад ъгъла и видяха малка тухлена сграда с група надзиратели и други хора пред входа. Наблизо бе спряла линейка. През една странична врата придружителят ги въведе в препълнената стая за свидетели и след като влязоха, двамата зърнаха лица, които очакваха да видят, макар и да нямаха желание. Шерифът Уолс бе дошъл, защото законът го изискваше. Прокурорът присъстваше по свое желание. Чарлийн, многострадалната вдовица на Кой, седеше до него. Придружаваха я две едри момичета, вероятно нейните дъщери.

Помещението за жертвите беше отделено с плексигласова стена, която им позволяваше да гледат свирепо близките на осъдения, но не и да разговарят с тях или да ги ругаят. Бъч и Лион седнаха на пластмасови столове. Зад тях се настаниха някакви непознати хора и когато всички заеха местата си, вратата се затвори. Стаята беше претъпкана и задушна.

Нямаше какво да гледат. Прозорците пред тях бяха закрити с черни завеси, за да не виждат зловеците приготовления. Чуваха се звуци от неопределени движения. Внезапно завесите се дръпнаха настрани и те видяха залата за екзекуции — четири на пет метра, с наскоро боядисан бетонен под. По средата се намираше газовата камера, осмоъгълен сребрист цилиндър с прозорчета, позволяващи да се наблюдава и констатира смъртта.

И там беше Реймънд, вързан на стол, с глава стегната в някакви грозни ремъци, които го принуждаваха да гледа право напред и му пречеха да вижда свидетелите. В момента той сякаш гледаше нагоре, към директора, който му говореше нещо. Присъстваха юристът на затвора, неколцина надзиратели и, разбира се, екзекуторът и неговият помощник. Всички вършеха каквото трябваше с мрачни, решителни

изражения, сякаш ритуалът ги отегчаваше. Всъщност до един бяха доброволци, с изключение на директора и юриста.

Малък високоговорител, закачен на гвоздей в свидетелската стая, излъчваше последните звуци.

Юристът пристъпи до вратата на камерата и каза:

— Реймънд, по закон съм задължен да прочета смъртната ви присъда. — Той вдигна лист хартия и продължи: — „Тъй като ви признаха за виновен и срещу вас е издадена смъртна присъда от Районния съд на окръг Форд, с настоящото сте осъден на смърт чрез отровен газ в газовата камера на щатския затвор «Парчман». Нека Бог се смили над душата ви.“

Той отстъпи назад и вдигна слушалката на телефона, закачен на стената. Изслуша какво говорят отсреща, после обяви:

— Няма отсрочка.

— Съществуват ли някакви причини екзекуцията да бъде прекратена? — попита директорът.

— Не — отговори юристът.

— Желаяш ли да кажеш последни думи, Реймънд?

Гласът на Реймънд звучеше едва доловимо, но в абсолютната тишина на свидетелската стая всички го чуха.

— Съжалявам за стореното. Моля за прошка близките на Кой Чайлдърс. Бог вече ми прости. Да приключваме.

Надзирателите напуснаха залата за екзекуции, оставяйки само директора и юриста, които отстъпиха колкото се може по-далеч от Реймънд. Екзекуторът прекрачи напред и затвори тясната врата на камерата. Помощникът му провери уплътненията. Когато камерата бе готова, те хвърлиха бърз поглед наоколо за последна проверка. Нямахше пречки. Екзекуторът изчезна в малко килерче, наречено „химическата стая“, откъдето контролираше клапаните.

Минаха няколко безкрайни секунди. Затаили дъх от ужас, свидетелите гледаха като омагьосани. Реймънд също затаи дъх, но не задълго.

Екзекуторът постави пластмасов контейнер със сярна киселина в една тръба, водеща от химическата стая към голям съд на пода на камерата, точно под стола на Реймънд. Той дръпна ръчката, за да отвори контейнера. Чу се щракане и повечето присъстващи трепнаха. Реймънд също. Пръстите му се впиха в подлакътниците на стола.

Гръбнакът му се вдърви. Минаха секунди, после сярната киселина се смеси с топчетата цианид в съда, от който започнаха да се надигат смъртоносни изпарения. Когато най-сетне издиша и повече не можеше да удържи дъха си, Реймънд вдъхна колкото се може повече отрова, за да ускори края. Цялото му тяло реагира мигновено със спазми и гърчове. Раменете му се отметнаха назад. Брадичката и челото му отчаяно се бореха с кожените ремъци около главата. Китките, ръцете и краката му трепереха силно, а изпаренията се надигаха и сгъстяваха.

Още около минута тялото му продължи да реагира и да се бори, но накрая цианидът взе надмощие. Гърчовете отслабнаха. Главата спря да се движи. Пръстите отпуснаха мъртвешката хватка около подлакътниците. Докато въздухът продължаваше да се сгъстява, дишането на Реймънд стана по-бавно и спря. Още няколко последни тръпки, конвулсия на гръдните мускули, треперене на ръцете и най-сетне всичко свърши.

Трийсет и една минути след полунощ го обявиха за мъртъв. Черните завеси бяха дръпнати и свидетелите се изнизаха от стаята. Навън Бъч и Лион се подпряха на ъгъла на тухлената стена и запалиха по цигара.

В тавана на залата за екзекуции бе отворен отдушник и газът се разсея из лепкавия въздух над „Парчман“. Петнайсет минути по-късно пазачи с ръкавици разкопчаха коланите около Реймънд и измъкнаха тялото му от камерата. С помощта на ножици свалиха дрехите, за да бъдат изгорени. Измиха трупа със студена вода от маркуч, после го изсушиха с кърпи, облякоха го отново в бял затворнически гащеризон и го положиха в евтин чамов ковчег.

Лион и Бъч седяха при майка си и чакаха директора. Инес все още бе упоена, но ясно разбираше какво е станало през последните минути. Беше закрила лицето си с длани, плачеше и от време на време мънкаше нещо несвързано. Един пазач влезе и помоли да му дадат ключовете от вана на мистър Макбрайд. Мъчително бавно измина цял час.

След изявлението за пресата директорът най-сетне влезе в стаичката. Изказа им най-дълбоките си съболезнования, като умело имитираше скръб и съчувствие, и помоли Лион да подпише няколко формуляра. Обясни, че Реймънд е оставил в затворническата си сметка почти хиляда долара и чекът ще им бъде изпратен до една седмица.

Каза, че във вана са натоварили ковчега и четири кашона с вещите на Реймънд — китарата, дрехите, книгите, кореспонденцията, правните материали и ръкописите. Можеха да си вървят.

Изместиха ковчега настрани, за да качат Инес в каросерията, и когато го докосна, тя отново избухна в плач. Лион и Бъч пренаредиха кашоните, закрепиха инвалидната количка и върнаха ковчега на място. Когато всичко беше готово, последваха колата на охраната към предната част на затвора, излязоха през портала и като завиха по шосе 3, минаха покрай последните протестиращи. Телевизионните екипи вече си бяха заминали. Лион и Бъч запалиха по цигара, но Инес бе прекалено сломена, за да пуши. Дълго време никой не проговори, докато изминаваха километър след километър сред ниви с памук и соя. Близо до градчето Маркс Лион зърна денонощен магазин. Купи сода за Бъч и двойни кафета за себе си и Инес.

Когато Делтата отстъпи място на хълмовете, те се почувстваха по-добре.

— Какво каза накрая? — попита завалено Инес.

— Извини се — отвърна Бъч. — Помоли Чарлийн за прошка.

— Значи тя видя всичко?

— О, да. Да не си мислила, че ще пропусне?

— Трябваше да го видя.

— Не, мамо — възрази Лион. — Можеш да бъдеш благодарна до края на дните си, че не присъства на екзекуцията. Последният ти спомен от Реймънд е дълга прегръдка и нежно сбогуване. Моля те, недей да си мислиш, че си пропуснала нещо.

— Беше ужасно — добави Бъч.

— Трябваше да го видя.

В градчето Бейтсвил отминаха денонощна закусвалня с реклама на пилешки сандвичи. Лион направи обратен завой.

— Трябва да отида до тоалетната — каза Инес.

В три и петнайсет сутринта вътре нямаше други клиенти. Бъч настани майка си до една от предните маси и те хапнаха мълчаливо. Колата с ковчега на Реймънд беше само на десетина метра от тях.

Инес успя да преглътне няколко залька, но бързо загуби апетит. Бъч и Лион лапаха като невидели.

Малко след пет сутринта навлязоха в окръг Форд. Все още бе много тъмно и пътищата пустееха. Продължиха към Плезънт Ридж в

северния край на окръга, спряха на чакълестия паркинг пред една малка петдесятна църква и зачакаха. При първите утринни лъчи чуха как някъде в далечината бучи двигател.

— Чакай тук — каза Лион на Бъч, слезе от вана и изчезна.

Зад църквата имаше гробище и в най-далечния му край малък багер започваше да копае гроб. Беше го осигурил шефът на един техен братовчед. Точно в шест и половина няколко души от църквата дойдоха на гробището. Лион подкара вана по тесния черен път и спря до багера, който беше приключил с копането и сега просто чакаше. Мъжете измъкнаха ковчега от вана. Бъч и Лион внимателно свалиха инвалидната количка на майка си и тримата тръгнаха след ковчега.

Гробарите го спуснаха надолу с въжета и когато достигна подпорите на дъното, ги издърпаха. Проповедникът прочете кратък откъс от Светото писание и изрече молитва. Лион и Бъч хвърлиха малко пръст върху ковчега, след това благодариха на мъжете за помощта.

Докато потегляха обратно, багерът вече запълваше гроба.

Къщата беше празна — нямаше нито загрижени съседи, нито опечалени роднини. Свалиха Инес и я откараха до нейната спалня. Скоро тя се унесе в дълбок сън. Прибраха четирите кашона в бараката, където съдържанието им щеше да вехне и избледнява заедно със спомените за Реймънд.

Решиха този ден Бъч да си остане у дома, за да наглежда Инес и да гони репортерите. През последната седмица имаше много обаждания и все някой щеше да се появи с камера. Бъч работеше в дъскорезница и шефът му щеше да го разбере.

Лион пое към Клантън и спря в покрайнините на града, за да напълни резервоара. Точно в осем пристигна на паркинга пред тапицерската работилница на Макбрайд и остави вана. Един служител обясни, че мистър Макбрайд още не е дошъл. Обикновено идвал на работа към девет и навярно все още бил в близкото кафене. Лион подаде ключовете, благодари на човека и си тръгна.

Потегли към фабриката за лампи източно от града и както винаги пристигна на работа точно в осем и половина.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.